

EN BY OG DEN S P A R E K A S S E G E N N E M 100 ÅR

1865 25. MAJ 1965

LØGSTØR BOGTRYKKERI

1965

DETTE SKRIFT udsendes i anledning af Løgstør By og Omegns Sparekasses 100 års jubilæum den 25. maj 1965.

Bibliotekar *N. H. Lindhard* og redaktør *Svend E. Jensen* har udarbejdet skriftet. Affotograferingen af de gamle billede og de nye fotos er udført af *Inga's Foto* og *Hans T. Lorentzen*. *Poul Juncher*, Randers, har leveret klicheerne og heftet er trykt i *Løgstør Bogtrykkeri*.

Sparekassen bringer de medvirkende vor bedste tak for vel udført arbejde.

Løgstør, i maj 1965.

Aarl Pedersen / Vologaard

LÖGSTÖR

1 KILOMETER

- 1 Tyska kyrkan, Söder om staden vid
Kyrkbacken.
- 2 Kyrkbacken.
- 3 Skansen.
- 4 Prostgården.
- 5 Hotel de Nord.
- 6 Hotel Kungford.
- 7 Rottby hause.
- 8 Rottby älv, Örebro älvs mynning.
- 9 Tullhuset.

Bykort 1869.

Det var dengang . . .

ET BESØG I LØGSTØR OMKRING 1865

Vejen fra Viborg snor sig gennem det bakkede landskab. Vognen har allerede passeret Løgsted kirke, som også er Løgstørs kirke, og ruller over Toftbjerg Bakke med den storslæde udsigt over Limfjorden. Her ved bakken ligger Toftbjerggaard, som i mange år var bolig for herredsfogeden i Løgstør. På den næste bakke ligger Løgstør Mølle, som er byens ældste virksomhed. Den har været i brug siden 1500-tallet. Ellers er der intet, der viser, at byen er lige i nærheden, selv om vi allerede kan se et stort stykke af Limfjorden. Først da vognen når hen til kanten af bakken, dukker byen frem, og for enden af den stejle nedkørsel standser vi foran bomhuset, hvor vejene fra Viborg og Nibe mødes med Østerbro og Søndergade.

Her bliver vi modtaget af en Løgstør-borger, som har lovet at vise os rundt i byen.

Løgstør er en handelsplads, men har mange af de institutioner, der kendtegnner en købstad. Byen fik også tilbuddt købstadrettigheder i 1841, men borgerne afslog tilbuddet. Løgstør har i de senere år været i god fremgang, efter at indbyggertallet har stået i stampe gennem 100 år. Der var i 1800 knap 400 indbyggere mod 790 i 1834, og i 1865 er byen oppe på 1376. Den er også vokset ud over den gamle bykerne ved fjorden og har fået et stort gadenet.

Hvis vi går ud ad Nibe Landevej, er den første bygning til højre C. Sunds gæstgiveri, som netop har fået det fine navn „Hotel Unionen“. Det er et hyggeligt gæstgiveri, som benyttes meget af besøgende fra oplandet.

Til venstre på hjørnet af Fogedgaden har smedemester Ole Thorstensen sit værksted. Hans far, som også hed Ole, begyndte her i 1830 og overdrog værkstedet til sonnen i 1853. Familien er kommet hertil fra Skive, hvor bedstefaderen (Ole) var skrädder. Der er ingen arving til værkstedet, da sonnen Peter Cornelius er blevet bager.

Skråt overfor bor broderen Chr. Thorstensen. Han er skrädder, men familien driver også en mindre beværtning.

Længere ude på venstre side ligger byens rådhus, der samtidig er ting- og arresthus, bygget 1847. Huset ligger i et smukt anlæg og har på begge sider indhegnede gårde.

Råd- og tinghuset.

Udenfor Raadhusgade når vi til byens østligste huse. På hjørnet bor bødker Jørgensens enke ved siden af en smuk nyopført ejendom med købmandsbutik, som ejes af købmand Stenild, men skal overtages af købmand L. A. Schønning, og yderst mølleriejer Wulffs hus.

Nedad Raadhusgade ligger Andreas Mathiasens farveri. Det er startet 1865 og allerede i god udvikling. Farveren har planer om at udvide virksomheden

De yderste huse på Nibe landevej.

med et uldspinneri. Oppe på kvisten findes telegrafstationen. Byen har fra 1865 haft direkte telegrafledning til Aalborg. De første tre år har guldsmed Bonne været bestyrer, men han er nu afløst af toldfuldmægtig Bloch.

Langt nede på hjørnet af Skolegade kan vi se byens kapel. Løgstør har ikke endnu fået sin egen kirke, men i 1851 blev kapellet indrettet. Menigheden har valgt bødker Pisselhøj til kirkeværge, og skrädder Kampmann Jørgensen trakterer harmoniet, som blev anskaffet i 1859. Efter at præsten er flyttet til Løgstør, og købmand Michael Simonsen har skænket en grund ved Viborg Landevej til kirkegård og bekostet anlæg og indhegning, er Løgstør næsten blevet selvstændig kirkeby.

I Den blinde Bom ligger en af byens kænneste bygninger, herreds fogedboligen. Den er fra 1839, og her bor herreds foged Eriksen siden 1861. Han er også byens borgmester. Huset har givet navn til Fogedgaden, og for enden af den bor doktor Mygind.

På hjørnet af Østerbro ligger Løgstør Vognfabrik. Den er startet 1842 af Peder Lykke og kaldes også Lykkes Gaard.

Ligefor på Østerbro har manufakturhandler Pouls Bach bygget en smuk ejendom.

Bach startede sin forretning i Fjordgade lige ved Raadhusgade i 1835, men ved en stormflod 1839 blev forretningen ødelagt og huset næsten skyldet væk. Han opgav at sætte det i stand og byggede i stedet her på Østerbro ved siden af sprøjtehuset. Bygningen er senere udvidet med vognport og andre bygninger bagud. Foran huset ligger en af byens offentlige brønde med en stensat kant omkring.

Manufakturhandler P. Bachs ejendom.

Udsigt over mod Vesterbro og torvet.

Syd for sprojtehuset er der et hul i husrækken, og her er der fri udsigt over mod Vesterbro og Vægtergade. Udsigten er blevet tegnet af købmand Lunds datter.

Det meste af det åbne areal tilhører købmand Lunøe, hvis lagerbygning ses forrest til venstre. Helt til højre ses gavlen af sprojtehuset og manufakturhandler Bachs baghuse. Den høje bygning i baggrunden er murermester Knudsens ejendom ved torvet, og til venstre for den kan vi se taget af boderker Pisselhøjs hus. Længst tilbage skimtes master og sejl fra skibe på fjorden.

Købmand Lunds datter har også tegnet udsigten mod syd, hvor landevejene støder sammen.

Hjørnet Sondergade — Østerbro, hvor landevejene mødes.

Helt til venstre ses lidt af gavlen på Th. Lunds købmandsgård. Den er grundlagt 1818 og drives nu af sonnen Frederik Lund. Helt ude i krydset ligger det gamle bomhus, hvor byen i gamle dage opkrævede afgift af folk, som ville ind i byen med varer. Konsumptionsafgiften (eller bompenge, som det mere almindeligt hed) blev ophævet i 1828. Huset ligger meget i vejen for trafikken, og vogne sydfra, der har fået lidt for meget fart på, er flere gange endt med vognstangen inde i huset. Bagved ligger bageriet, som blev startet af bagermester L. P. Petersen, og efter hans død i 1865 fortsættes af Chr. Jacobsen. Helt i baggrunden, vest for landevejen, kan vi se Bakkegaarden, som oprindeligt lå øst for vejen, men omkring 1849 blev flyttet over på den anden side.

Gavlen til højre hører til en af de smukkeste bygninger i byen, Palle Møller Lunøes købmandsgård.

Palle Møller Lunøes købmandsgård.

Butikken findes i den lave fløj, der springer frem med indgang i gavlen. Behoelseshusets østende rummer en stor stue, „salen“, med et gæsteværelse bagved. De to rum blev stillet til rådighed ved kongebesøg, og både Frederik den Sjette og Christian den Ottende har boet dør. Forretningen blev startet af Palle Møller, hvis datter giftede sig med gårdscharlen Anders Jakobsen. Han stammede fra Lundø på Salling og tog navn efter stedet. Den nuværende købmand er tredje generation og en af byens mest ansete borgere. Han er kancelliråd og medlem af bystyret. Palle Møller Lunøe er nu gammel, og handelen passes mest af sønnen Anders.

Skipper Schønning's hus.

På den anden side af Søndergade ligger Wilhelm Müllers garveri og læderhandel. Müller indvandrede fra Østpreussen omkring 1840 og er faldet godt til i byen. Han er en dygtig håndværker og har fået flere tillidshverv. Bl. a. er han valgt til meddirektør i den nye sparekasse.

Længere henne i Søndergade kommer vi forbi Fattighuset, der ligger for enden af Fattighusgade. Det kaldes officielt for Legathuset, fordi det er oprettet efter et legat af en af byens rigeste mænd før i tiden: Peder Thorup, som altid blev kaldt Peder Krammer, hvad han ikke var glad for. Han efterlod 1770 et legat til fordel for byens trængende. Huset er opført 1821 med bolig for 10 familier. Desværre er de ikke allesammen lige gode til at passe på tingene, så huset ser noget forsømt ud.

Ude langs Søndergades forlængelse kan vi se en reberbane, som drives af Anton Aasted. Aasted'erne er en meget udbredt familie i Løgstør og har talt en mængde rebslagere.

I Fishersgade tilhører det første hus til højre skipper S. Schønning.

Schønnings skib „Prøven“ var imellem dem, der blev beslaglagt af fjen- den i 1864 til brug for tropperne. Han fik bagefter en erstatning på omkring 100 rigsdaler.

Skråt overfor kommer enkemadam Else Fishers stiftelse „Chr. Fishers Minde“, til minde om købmand Fischer, hvis store købmandsgård nu er overtaget af Michael Simonsen. Her er bolig for tre enlige kvinder.

På vej mod vest passerer vi endnu en reberbane, en åben bane mellem vejen og kanalen. Den ejes af David Aasted, der er fat til Anton. Syd for

Frederik den Syvendes kanal.

vejen har kalkbrænder Chr. Jacobsen sit brænderi, som begyndte i 1844. Det får for tiden sin kalk fra udgravnningen af Frederik den Syvendes Kanal, som vi netop når ud til, da en lille jagt passerer svingbroen for østgående.

Herfra har vi en udmærket udsigt ind over havnen og byen med mollen i baggrunden.

Ved kanalen regerer kanalfoged og lodsformand Th. Møller Aistrup. Han er ud af en skipperslægt, som har boet i Løgstør i snart 100 år. Den er nu gået i land, for sonnen Adolf Aistrup er blevet manufakturhandler og har netop startet sin egen forretning.

Mens bromanden, Anders Jensen, igen lukker broen, fortæller kanalfogeden om den nye kanal. Den blev indviet 14. juli 1861 af kongen, som sammen med grevinde Danner kom fra Hjarbæk for at sejle den første tur gennem kanalen. Senere deltog de i en middag på Hotel Limfjorden. Det tog fem år at grave kanalen, og de fleste arbejdere måtte fremskaffes udenbys, også fra udlandet. Da der ikke var noget sygehus i byen, blev der bygget et specielt til arbejderne. Bygningen var af træ og blev lagt på bakken syd for kanalbroen. Da kanalen var færdig, blev det solgt til nedrivning. Køberen var bagermester Petersen.

Kanalen er til stor glæde for sejladsen, men knap så meget for dem, der havde gode indtægter af at lægte skibene over grundene, men nu må se forretningen dø ud. Lægte-privilegiet kendes tilbage til 1735, men er sikkert meget ældre.

Vi siger tak til hr. Aistrup og går hen til trafikhavnen, der ligger lige øst for kanalmündingen. Vestre Havn blev åbnet i 1856, og byen har nu endelig

fæt ordentlige havneforhold, der tilfredsstiller tidens krav. Der har ellers været klaget i mange år over de elendige anløbsforhold. Især i stormvejt lå skibene meget udsat.

Toldvæsenet har da også fulgt udviklingen op ved at bygge den nye toldbygning her ved havnen i 1857. I den store entages bygning residerer toldforvalter G. Schack, som er udnævnt 1861. Toldvæsenet er den ældste institution i byen og omtales allerede 1523. Indtil 1857 havde det hjemme i østenden af Fjordgade ud for overfarten til Færgeholmen.

Ved havnepladsen ligger også skipper Chr. Schous hus. Schou er en meget selvstændig mand, og da tyskerne i 1864 ville beslaglægge byens skibe, stak han af med sit skib, for ikke at hjælpe fjenden. Trods beskydning og en kugle gennem storseglet lykkedes det ham at komme i læ bag Livø, og han blev væk, indtil tyskerne igen var forsvundet.

Bag toldboden bor pastor Fogh i den nye præstegård. Det er et tegn på, at byen vokser, at præsten flytter hertil, selv om kirken ligger i Løgsted, og giver forhåbninger om, at vi snart kan få en kirke selv.

Bag Præstevangen, på hjørnet af Fattighusgade, ligger Løgstør Handelsgartneri, som ejes af gartner Christensen.

Nu går turen henad Vægtergade til torvet, hvor der i de senere år er bygget flere imponerende ejendomme. Til venstre ligger P. C. Thorstensens bageri, som er købt 1857.

På vestsiden ses bødker Pisselhøjs toetages hus, forneden til højre en købmansbutik og til venstre posthuset, der ledes af postmester Østergaard. På 1. sal er der privat realskole, og byen forhandler om at overtage bygningen til kommuneskolen, som har altfor lidt plads i Skolegade.

Bødker Pisselhøjs hus på torvet.

Murermeister Knudsens ejendom.

Her ved siden af ligger et hus, der er næsten lige så stort. Det tilhører murermeister Knudsen, og i hjørnebutikken har Ad. Aistrup indrettet en manufakturhandel. Aistrup var kun midt i tyverne, da han begyndte i 1865, men har på få år fået en så god forretning, at han allerede er ved at se sig om efter større lokaler. Han har også haft en god støtte i sin svigerfar, manufakturhandler Bach.

På den anden side af Vesterbro kommer vi til apoteket.

Løgstør Apotek er oprettet i 1832 som en filial af Nibe Apotek. Den nuværende bestyrer er apoteker Annæus Nielsen, der er plejesøn af Nibes apoteker, Høygaard. Apoteket er blevet udvidet i 1862 med en ny sidebygning med opbevaringsrum og kælder, så det nu er helt moderne.

Apotekets naboer er snedker Stöckel og skipper Chr. Jensen, og på den anden side af gaden ligger hattemager Christen Christensens butik. Den er netop blevet flyttet hertil fra Vestergade, hvor Christensen begyndte i 1854.

Ved Østerbro drejer vi til venstre forbi murer Møllers hjørneejendom, og et par huse længere henne ligger det gamle hus, som i 1862 blev indrettet til skole. Her går drengene, mens pigerne er blevet i den gamle skole i Skolegade. På hjørnet af Nygade er byens boghandel. Den ejes af boghandler Spliid, og da han er ene på pladsen, har han en udmærket forretning.

Urmager Rosenbergs hus på Østerbro.

Spliids nabo er et hus med to butikker. Først urmager Rosenbergh og til venstre for den enkemadam Schønnings galanterihandel. Den er meget søgt af byens og egnens damer.

Efter at have passeret snedker Lorentzens og træhåndler N. C. Christensens værksteder når vi til Skolegade.

På hjørnet til højre har N. P. Larsen sit gæstgiveri. Byen har mindst femten beværtninger, så man behøver ikke at tørste.

Længere henne ad Skolegade bor smed Stöckel overfor Hjortensgyde. Hans

N. P. Larsens beværtning.

søn Carl Frederik har ikke lyst til smedehåndværket, men uddanner sig til boghandler.

På det andet hjørne af Østerbro og Skolegade ligger enkemadam Fischers hus.

Fru Fischer er enke efter købmand Chr. Fischer, hvis navn vi så på stiftelsen i Fischersgade. Bagsiden af hans købmandsgård ligger for enden af Østerbro og ejes nu af Michael Simonsen.

Bag fra Fischers hus kommer den gamle skole, som snart flytter op på torvet. Bygningen er solgt til manufakturhandler Jepsen.

Der er endnu ikke ret mange gader med brolægning, men her kommer vi til een, Lars's Gyde, der fører ned mod Fjordgade.

Hele vest siden er optaget af Løgstør Ølbryggeri, som blev startet i 1830 af skipper Jens Theilmann, som havde opgivet at sejle på grund af sygdom. Bryggeriet blev forpagtet af en af hans folk, Stausgaard, som havde lært faget. Siden 1860 er H. C. Theilmann bryggeriets leder, og Løgstør Øl er berømt over hele landsdelen.

Den fornemme hvide bygning for enden af gaden er Jens Mørch Theilmanns købmandsgård. Sammen med broderen Hans Christian overtog han en gammel forretning, som blev arbejdet op til den største virksomhed, byen nogensinde har haft. Forretningen omfatter foruden kolonial både tømmer og møllesten og finere ting som kniplinger. Theilmann ejer omkring tyve skibe, som henter hans varer hjem og sejler dem videre til de andre limfjords-

Hjørnet Østerbro — Skolegade.

havne. Forretningen er nu under afvikling, for kanalens åbning har skadet handelen meget. Theilmann har været medlem af bystyret og er landstingsmand.

Overfor fiskerhavnen ligger Stougaards beværtning, som mest besøges af søfolk og fiskere.

Kobmand M. Simonsens ejendom med tommerplads i Fjordgade.

Før i tiden havde Løgstør sin meste handel til søsiden, og derfor er der en mængde købmandsgårde i Fjordgade. Ved siden af Stougaards beværtning bor Jakob Møller, som har både kolonial- og skibshandel, foruden at han sælger brændsel. Den store firlængede gård har udkørsel til Skolegade.

Også det næste hus ejes af en købmand. Her har der været handel lige siden 1790, da Sander Thorup begyndte. I 1812 giftede Chr. Fischer sig med Thorups enke og overtog ledelsen. Forretningen voksede stadig, og efter Fischer's død 1854 har den nuværende købmand, Michael Simonsen, fortsat, og han ejer grunde over hele byen. Man kan ikke se på den gamle bygning, at den rummer en af byens store virksomheder.

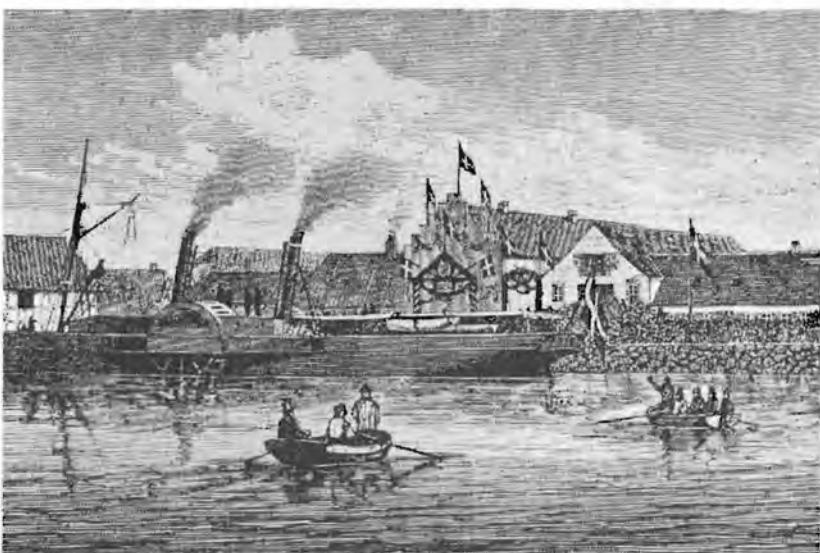
Simonsen er meget anset i byen. Han er medlem af bystyret og direktør i sparekassen.

Den flotte takkede gavl øst for hører til Hotel Limfjorden, som er det førende i Løgstør. Her var den store middag for Frederik VII efter kanalindvielsen i 1861.

Kongen kom sejlende fra Hjarbæk i dampskibet „Aalborg“. Da skibet var gået igennem kanalen, lagde det til ud for hotellet. Under middagen udtalte kongen, at man burde bygge en dæmning over fjorden vest for kanalhavnen, og der er 1866 indsendt andragende om en dæmning.

Overfor dampskibsbroen ligger dampskibsekspeditionen, som passes af Consul Jensen. Skibene „Hebe“ og „Limfjorden“ sejler tre gange om ugen på ruten Aalborg-Thisted med anløb i Løgstør begge veje.

I 1856 fik byen endnu et hotel, som fik navnet „Hotel du Nord“. Det drives af gæstgiver Aasted og har fået stor søgning. Det ligger omrent over

Frederik den Syvendes ankomst 14. juli 1861.

for det gamle færgested til Aggersborg over færgeholmen. Denne færgerute har i flere hundrede år kunnet konkurrere med Aggersund-overfarten, men i de senere år har den mistet meget af sin betydning. Stormfloder og is har været hårde ved de bindingsværkhuse, der var bygget på holmen til læ for passagererne, selvom man flere gange har forsøgt at sikre med stendiger. Under stormfloderne sidst i 1830'erne forsvandt over en trediedel af holmen. I 1842 indsendte byrådet en ansøgning om tilladelse til at bygge en pontonbro og dæmning til Aggersborg, fordi Aggersund-overfarten var alt for usikker om vinteren. Det blev afslået, og det eneste resultat blev en ny sikring med stendiger.

Indenfor færgestedet ligger en række enetages huse, og i det næstsidste hus før Raadhusgade bor herredsfuldmægtig H. R. Andersen. Han har lejet en del af huset ud til Løgstør Bys og Omegns Sparekasse, som han selv har været med til at starte.

Lad os slutte byvandringen her og gå indenfor.

Et sekel er gået . . .

Løgstør By og Omegns Sparekasse er stiftet 25. maj 1865. Før den tid var der oprettet en del sparekasser, men det var hovedsagelig i de større købstæder. Der var i 1864 i hele landet 75, men nederlaget til Tyskland satte fart i bevægelsen og skabte en vilje til udnyttelse af de økonomiske muligheder, ikke mindst hos bondestanden og småbybefolkningen.

At stifterne af sparekassen i Løgstør havde de samme tanker, fremgår af vedtægtens formålsparagraf: „Instituttets Hensigt er at lette Beboerne i Aars-Slet Herreder og Løgstør By Adgang til mod antagelig Sikkerhed ved Kau-tion og Depositum af Værdipapirer at erholde mindre Laan, og at samle og gjøre frugtbringende de mindre Summer, der nu ofte ligge hen uden at bringe Renter“.

Den 25. maj 1865 vedtog en konstituerende forsamling, der tilsammen havde indbetalt 5000 rdl., at stifte Vesthimmerlands første pengeinstitut. De ledende i arbejdet var købmand Michael Simonsen, bagermester L. P. Petersen, herredsfuldmægtig H. R. Andersen, Løgstør, samt proprietær J. C. Tvergaard, gdr. Jens Chr. Jensen og sognefoged N. Sørensen som repræsentanter for oplandet.

Disse seks dannede sparekassens direktion. Inden åbningen døde bagermester Petersen, og direktionen valgte som nyt medlem garvermester Wilhelm Müller, Løgstør. Købmand J. F. G. Andersen blev ansat som bogholder. Lønnen skulle fastsættes, når det første år var gået.

Den 16. december 1865 åbnede sparekassen i lokaler, der var lejet hos herredsfuldmægtig H. R. Andersen i Fjordgade. Desværre eksisterer der ingen optegnelser om lokalernes indretning med undtagelse af, at man i marts 1866 vedtog at anskaffe et jernpengeskab, som blev bygget af smed Stockel i Skolegade. Dette skab eksisterer endnu. Huslejen var 30 rdl. årligt plus 10 rdl. til brændsel.

Efter ca. et års virksomhed kunne Aalborg Stiftstidende meddele, at den indskudte kapital var nået op på 25000 rdl., hvilket var meget fint i betragtning af den tyndt befolkede egn og det sidste års dårlige høst. Bogholderens løn kunne herefter fastsættes til $\frac{3}{8}\%$ af indskudskapitalen pr. 30.6 og 30.12., dog højst 300 rdl. årligt. Direktørerne mødte på skift hver lørdag, når kassen var åben. De første år uden vederlag, men fra 1869 fik de 2 rdl. pr. mødedag.

Den 31. juli 1869 holdt direktionen møde. Herredsfuldmægtig H. R. Andersen ønskede at flytte uden for byen, og da det ikke var sikkert, at spare-

kassen kunne blive i de nuværende lokaler, vedtog man at flytte til bogholder Just Andersens gård på de samme vilkår. Efter at H. R. Andersen havde købt Kølbygaard ved Thisted, fik sparekassen nye lokaler hos Just Andersen i Fjordgade, nuværende nr. 64.

Allerede i 1872 noteres det første tegn på, at sparekassen giver tilskud til velgørende formål, da en håndværker får bevilget penge til en rejse til en faglig udstilling i København.

De seks direktører havde fra starten været sideordnede, men Michael Simonsen havde været den toneangivende, og i 1877 blev han administrerende direktør.

Han skulle møde hver onsdag og lørdag i åbningstiden 10–12, mens de andre mødte på skift, så der altid var to direktører tilstede.

Sidst i 1870'erne blev der fra mange sider rejst kritik mod sparekassernes virksomhed. Der blev i aviserne klaget over, at familie- og personlige hensyn spillede for stor rolle ved udlånene og ved antagelse af garanter. Den nævnte kritik var stærkt medvirkende til, at Rigsdagen gennemførte „Lov om Spare- og Laanekasser“ af 28. maj 1880. Michael Simonsen og H. R. Andersen bragte de lokale vedtægter i overensstemmelse med loven. De nye vedtægter trådte i kraft 1881. Samtidigt var der indført en sparekasseinspektion under Indenrigsministeriet.

1865	Ladne 25.2.20.			
Januar	3. Tintoretten Herrnhu.	4. H. R. Andersen	15	
1866	Altvergaard			
Januar	3. H. R. Andersen			
1867		1. H. R. Andersen		
	Budben i Odense	1000		1.
	1. Budben	1000		2.
	1. Budben	1000		3.
1868	Torv	2. Sparereds. - vedtægter af.	1.0	
	Budben i Odense	1000		4.
	Budben i Odense	1000		5.
1869				
Januar	9. Sparereds. - 15. Tintoretten Herrnhu.	3.15		
Aug	9. Sparereds. - 15. Tintoretten Herrnhu.			33.65
	Altvergaard			

En side af den første sparekassebog i 1865.

Sparekassens første direktion: Fra venstre: H. R. Andersen, Michael Simonsen, Jens Chr. Jensen, N. Sørensen, J. F. G. Andersen, J. C. Tvergaard og W. Müller.

Inspektionen foreslog i september 1888, at sparekassen indførte en sparemærkeordning, for at indskyderne kunne få lettere adgang til opsparing. Forslaget afvistes med henvisning til, at kassen er åben hyppigt nok.

Efter at de lejede lokaler længe havde været for små, mødtes direktionen i marts 1890 for at tage stilling til et forslag om en selvstændig bygning. Man vedtog at købe købmand Jens Simonsens have lige ved hjørnet af Skolegade og opføre en bygning på grunden. Inden der blev taget nærmere bestemmelse om husets udseende og indretning, sendte direktionen en delegation til Hobro for at se på sparekassen dør, da den måtte formodes at passe bedst til Logstors forhold.

I september købte man også naboejendommen på hjørnet af Østerbrogade og Skolegade, som tilhørte enkemadam Futtrup, og fik dispensation til at opføre ejendommen i to etager. Sparekassen stillede 20.000 kr. til rådighed for byggeriet, herunder også kontorinventaret. Michael Simonsen fik tilsynet med byggeføretagendet. Arkitekt var Ludvig Andersen.

Ind imellem kunne sparekassen i december 1890 fejre 25-års jubilæum med en festmiddag på Hotel du Nord for direktionen, revisorerne og hedesfogden med damer.

Den 19. september 1891 åbnede sparekassen i den nye, tidssvarende bygning, som udvendigt står næsten uændret endnu i dag.

Michael Simonsen. Direktør 1865—1896.

Jens Simonsen. Direktør 1896—1903.

Efter at sparekassen havde været ledet af de samme personer siden starten, skete der i de følgende år en række ændringer. I april 1892 døde gdr. Jens Chr. Jensen. I hans sted blev bogholder J. F. G. Andersen valgt til meddirektør, men fortsatte som bogholder. I 1894 døde H. R. Andersen, som nu var ejer af Kølbygaard, og 1896 døde garvermester W. Müller. Da der ikke blev valgt andre i stedet, var direktørernes antal nu nede på fire.

Den 19. december 1896 fratrådte den administrerende direktør Michael Simonsen på grund af sygdom. Han døde få dage senere. Som hans efterfølger udnævntes sønnen købmand Jens Simonsen.

J. F. G. Andersen. Direktør 1865—1911.

Chr. Neve. Direktør 1903—1921.

J. S. Lavendt, Direktør 1916—1942.

Jac. Tvergaard, Direktør 1904—1940.

I maj 1901 udvidedes direktionen igen, idet købmand Lauritz Møller blev valgt. Hermed startede en af de familier, som sammen med familien Simonsen har sat sit store præg på sparekassens udvikling.

I november 1901 trådte de nye vedtægter i kraft.

I 1902 døde proprietær J. C. Tvergaard, Næsborg, og i 1903 købmand Jens Simonsen. Som ny direktør valgtes købmand Chr. Neve. I juni 1904 døde sognefoged N. Sørensen, som var den sidste overlevende af sparekassens stiftere. Hans efterfølger blev herredsfuldmægtig E. Grooss. Samtidig fik sparekassens direktion et landbrugsfagligt medlem, nemlig proprietær Jacob Tvergaard. Han var søn af J. C. Tvergaard og havde overtaget Næsborggaard i 1898.

Den 25. maj 1905 kunne sparekassen fejre sit 40 års jubilæum og samtidig jublede bogholder J. F. G. Andersen. I anledning af jubilæet blev der henlagt 1000 kr. til et nyoprettet fond: Understøttelsesfondet, og sparekassen tilbød at bekoste en altertavle til kirken. Efter en længere diskussion om, hvilken kunstner, man ønskede til at udføre arbejdet, kunne kirken endelig i 1907 opstille tavlen med motiv fra Peters fiskedræt, malet af kunstneren Axel Hou.

Den 30. maj 1908 meddelte bogholder J. F. G. Andersen, at han ikke mere ønskede at fortsætte som bogholder, en plads han havde haft i 43 år. Han fortsatte som direktør og flyttede senere til Hadsund. Til hans efterfølger udnævntes direktør E. Grooss. Direktør J. F. G. Andersen døde i oktober 1911, og hermed mistede sparekassen den sidste, der havde været med fra starten.

Da elektricitetsværket blev anlagt i 1914, fik sparekassen straks indlagt elektrisk lys 1. oktober.

Lauritz Møller, Direktør 1901—1947.

Kai Simonsen, Direktør 1943—1963.

I 1916 døde bogholder E. Grooss, hvorefter overlærer Lavendt blev direktør, og Chr. Jeger overtog stillingen som bogholder. Købmændene Jacob Møller og Holger Neve blev suppleanter for deres fædre, Lauritz Møller og Chr. Neve. Sagfører Jespersen blev juridisk konsulent.

Efter at der kom en ny sparekasselov i 1919, måtte vedtægterne igen ændres. Den mest gennemgribende fornyelse var oprettelsen af et tilsynsråd for sparekassen. Dette første tilsynsråd kom til at bestå af følgende syv:

Dommer Chr. Lehmann, proprietær N. H. Danielsen, Dammergaard, købmændene Jacob Møller, Holger Neve og Kai Simonsen, forhenværende proprietær Chr. Nors og endelig, som ministeriets repræsentant, købmand Søren Laursen.

Rådet trådte sammen første gang 16. oktober 1920.

Tilsynsrådet er selvsupplerende, og der er siden dets oprettelse kun sket nyvalg i tilfælde af dødsfald eller ved de lejligheder, hvor et tilsynsrådsmedlem har fået ansættelse i sparekassen.

Tilsynsrådet fra 1920 sad uændret til 1931, da formanden døde. Hans medlemsskab overtoges af postmester Chr. Rod, medens købmand Kai Simonsen blev formand. I 1934 døde proprietær Danielsen, og tidligere proprietær J. J. Jensen, Poustrup, overtog pladsen. I 1943 blev Kai Simonsen direktør, og proprietær Jens Theilmann, Vansted, blev medlem i stedet, medens købmand Jacob Møller blev formand. I 1944 døde postmester Rod. Han afløstes af direktør Isak Kold. Året efter døde rentier Chr. Nors, og proprietær Axel Pedersen, Holkasmine, kom ind. I 1947 udpegede handelsministeriet dommer K. H. Hintze som medlem, da købmand Søren Laursen døde. I 1950 trådte Jacob Møller ud af tilsynsrådet, da en ny lov forbød, at personalet i sparekasserne er medlemmer af tilsynsrådet. Medlemsskabet overtoges af son-

Chr. Lehmann. Formand 1920—1931.

Jens Theilmann. Formand 1950—1960.

nen, grosserer Laurits Møller, formandspladsen af Jens Theilmann. J. J. Jensen døde i 1957 og afløstes af købmand Arne Simonsen. I 1960 døde Jens Theilmann, og sønnen, Svend Theilmann, blev medlem, medens Holger Neve blev formand. I 1961 døde Isak Kold, og proprietær Knud Tvergaard, Næsborg, blev hans afløser.

Endelig fik rådet ny formand i 1965, da Holger Neve trak sig tilbage og afløstes af Axel Pedersen. Af de syv medlemmer af det første råd nåede således fire at blive formænd. Holger Neve har som den eneste været medlem

*Proprietær Axel Pedersen.
Formand for tilsynsrådet.*

*Købmand Holger Neve.
Medlem af tilsynsrådet.*

Fhv. dommer *Knud Hintze*.

Grosserer *Laurits Møller*.

Medlemmer af tilsynsrådet.

af rådet i alle 45 år, men rådet har i alt til dato kun haft 17 forskellige medlemmer og seks formænd. Det består i dag af Axel Pedersen, Holger Neve, K. H. Hintze, Laurits Møller, Arne Simonsen, Svend Theilmann og Knud Tvergaard.

Direktionen bestod, da tilsynsrådet oprettedes, af Laur. Møller, J. S. Lavendt, Jakob Tvergaard og Chr. Neve. Bortset fra Lavendt havde de været med siden årene omkring århundredeskiftet. I 1921 døde Chr. Neve, og man fortsatte med de øvrige tre som direktører. Heller ikke da Jakob Tvergaard døde i 1940, udnævntes ny direktør, men da Lavendt døde i 1943, blev tilsynsrådets daværende formand, Kai Simonsen, direktør i stedet. Fire år senere besluttede den 91-årige Lauritz Møller at gå af som direktør efter 46 års virke, og dermed kom antallet af direktører ned på en, idet Kai Simonsen blev enedirektør, medens tilsynsrådets daværende formand, Jakob Møller, udnævntes til kasserer, samtidig med at han varetog hvervet som tilsynsrådsformand. Dette blev dog forbudt efter loven i 1950. I 1961 ansattes Niels Lie som prokurist. 29. maj 1963 døde Kai Simonsen efter 20 års direktørgerning. 1. september samme år tiltrådte sparekasseprokurist Knud Søgaard, Hjørring, som kassens første faglærte direktør. Derefter er det gået sterkt med personaleudvidelse. 1. oktober 1963 fik kassen sin første elev, Lene Johannessen, 1. april 1964 ansattes assistent Egon Christensen, der et år senere udnævntes til fuldmægtig, og 1. oktober 1964 blev Inger Merete Melsen ansat som elev. Forinden tog man 30. oktober 1963 afsked med fru E. Led, der virkede som assistent i 45 år, og pr. 30. oktober 1965 trækker hendes broder, Jakob Møller, sig tilbage.

Købmand *Arne Simonsen*.

Medlemmer af tilsynsrådet.

Proprietær *Svend Theilmann*.

Tidens udvikling har nødvendiggjort, at man ikke længere driver sparekassen med en eller to ugentlige kontordage og med udelukkende anbringelse af midlerne i prioriteter eller mindre lån mod kaution eller håndpant. Men den nye tid er naturligvis ikke indtruffet på en gang. Det er mange år siden, kassen begyndte at have åbent hver dag, og i efterkrigstiden er sket en stadig udvikling, hvor mange nye opgaver er taget op. Man optog nye udlånsformer, og man tog reklamen i brug med præmiering af opsparing, med kundeservice som døgnboks og med direkte reklame som neonskilt på faca-

Proprietær *Knud Tvergaard*.

Medlem af tilsynsrådet.

Fru E. Led.

Assistent fra 1918 til 1963.

Statsaut. revisor *M. G. Mikkelsen*.

Statsaut. revisor *Nørgaard*.

den. I 1954 gennemførtes en indvendig ombygning og modernisering til 124.782 kr. Ved 100 års jubilæet arbejdes med planer om en ny bygningsmæssig udvidelse. Et naboareal er erhvervet til formålet.

Man har med 1. november 1964 som skæringsdato indført fuldt moderne maskinbogholderi, og man håber også i jubilæumsåret at kunne oprette den første filial. I samarbejde med Nibe Sparekasse er erhvervet en ejendom i Farstrup, der skal indrettes til dette formål.

Med hensyn til revision foreskrev vedtægterne i sin tid, at de ni største indskydere i sparekassen for en tre års periode ad gangen skulle udpege to revisorer og to suppleanter. De første revisorer var J. M. Theilmann og proprietær Weinschenck, Gunderupgaard, og blandt de iøvrigt skiftende revisorer virkede olbrygger H. C. Theilmann fra 1885 til 1912. Fra 1921 overtog Løgstør byråd arbejdet med at udpege revisionen. Man valgte direktør Isak Kold, der først var valgt af indskyderne i 1918, og købmand Gothard Holm. Da Kold kom i tilsynsrådet, udpegede byrådet i 1944 P. Heegaard til dette hvæv, som han stadig varetager, medens statsaut. revisor M. G. Mikkelsen, Viborg, i 1942 afløste Holm.

P. Heegaard. Sparekassens revisor siden 1944, valgt af byrådet.

Direktør *Knud Søgaard*.

Kasserer *Jacob Møller*.

Siden sagfører Jespersens død har sagfører Asmus Petersen været sparekassens juridiske rådgiver.

Gennem årene har sparekassen ved långivning eller ydelse af gaver støttet såvel kommunalt som privat nyt initiativ. Der er ydet lån til kommuner, Løgstør havn, elværker og transformatorforeninger, vandværker, frysehus, andelsvaskerier, mejerier og så videre. Ved oprettelsen af Løgstør slagteri bevilgede sparekassen et lån på 60.000 kr.

Af overskuddet er hvert år uddelt beløb til en lang række formål, og i særlige tilfælde er der ydet betragtelige gaver til en opgaves løsning. I 1935

Prokurist *N. Lie*.

Fuldmægtig *Egon Christensen*.

fik Løgstør kirke 1000 kr. til et orgel, Næsborg menighedsråd 400 kr. til restaurering af prædikestol og altertavle. Året efter fik Løgstør kirke 200 kr. og Malle kirke 100 kr. til moderniseringer. I 1941 skænkede man Løgstør byråd en sølvdirigentklokke. I 1948 støttedes oprettelsen af et nyt vandrehjem, i 1952 fik det nye alderdomshjem 1500 kr. til et klaver og det nye Røde Kors Hjem 1000 kr. Fra 1955 ydedes støtte til det social-filantropiske byggeri, i 1959 vedtoges at yde 300 kr. årlig til folkebiblioteket, medens missionshuset fik en gave på 500 kr. til restaurering og Løgstør-hallen 5000 kr. over fem år. Det nystartede erhvervsråd fik i 1961 200 kr. i tilskud til driftsen, og året efter 2000 kr. til opførelse af et industrihus. I 1961 stedtes også en plan om belysning af kirkens spår med 1000 kr., og i 1963 bevilgedes 5.000 kr. til opførelse af en handelsskole i Løgstør. I anledning af 100 års jubilæet har tilsynsrådet besluttet at yde en række ekstra gaver.

★ * *

Behovet for det nyoprettede pengeinstitut i 1865 ses tydeligt deraf, at man allerede to år efter starten forvaltede 51.607 rigsdaler på 323 konti. I 1910 havde 2171 kontohavere 2.096.613 kr. stående, og i 1940 havde man 4.307.190 kr. på 2794 konti, medens sparekassen i dag har en indskudskapital på 10.030.626 kr. på 4668 konti.

Sparernes midler anbragtes oprindeligt udelukkende i langfristede prioritetslån, men i dag er sparekassernes udlånsvirksomhed udelukkende baseret på kortfristede lån, idet man henviser prioriteringsopgaverne til løsning af kredit- og hypotekforening samt realkreditinstitutterne.

Man yder begynderlån til unge, der vil være selvstændige, og som regelmæssigt har sparet op, lån til mekanisering, studielån til egnens unge, bygge-

Elev *Lene Johannessen*.

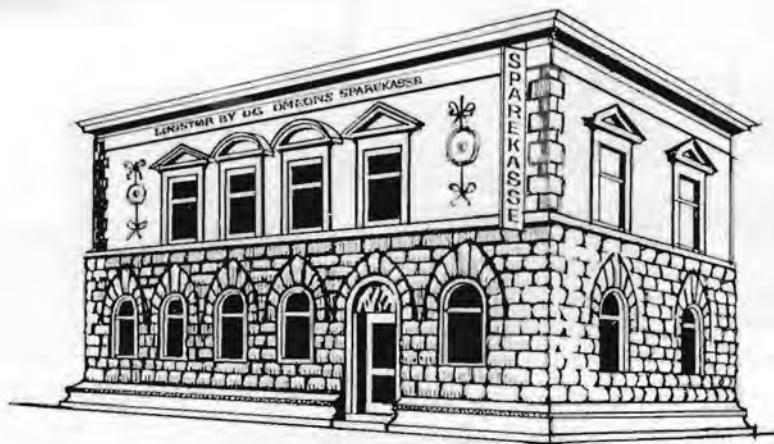

Elev *Inger Merete Melsen*.

kreditter til finansiering af blandt andet parcelhusbyggeriet og formidler lån gennem Dansk Landbrugs Realkreditfond til ombygning og modernisering af landejendomme.

Sparekassens midler er i dag anbragt med godt fem millioner kroner i ældre prioritetslån, tre millioner kroner i kortfristede kautions- og håndpantlån, medens godt to millioner kroner er ydet som kassekreditter og driftskreditter.

Som sikkerhed for sparernes midler tjener sparekassens reserver, der i dag udgør 1,3 mill. kroner.

EN BY OG EGN I UDVIKLING

Landbrugets udvikling, der tog fart i halvfjerdserne, blev af afgorende betydning for Legsters eksistensmuligheder, efter at sildefiskeriet stort set var ophørt og den indbringende »omladeforretning« foran grundene i bredningen forsvandt med åbningen af Frederik den Syvendes kanal i 1861. Legster havde mere end mange andre danske byer grund til af al evne at prøve at omstille sig på de mange nye ting, der skete i århundredets sidste halvdel. Skulle byen, der hidtil havde haft fjorden som hovedindtægtskilde, fortsat kunne eksistere, var det en naturnødvendighed, at man omstillede sig på nye forhold.

Det lykkedes i årene op til århundredeskiftet at gøre byen til en oplandsby med handel og håndværk som hovednæringsveje, og man forærede også at skaffe byen del i de mange fremskridt, der fandt sted. Byen vendte sit ansigt fra fjorden og bredte sig ind i landet. Centrum flyttedes fra Fjordgade til Østerbrogade, og øst for denne voksende nye kvarterer frem, alt sammen uden at folketallet steg særlig stærkt. Man fik telefon, mejeri, jernbane, sygehus, kirke, vandværk, slagteri, gasværk, ny realskole, teknisk skole, elværk, ny folkeskole, ny administrationsbygning, bibliotek, alderdomshjem og mange nye forretninger i denne udviklingsperiode, der især faldt i årene fra 1885 til 1915 og i det store og hele i hvert fald var afsluttet omkring 1920; alle disse fremskridt må ses som et led i den almindelige samfundsudvikling, der fulgte efter næringsloven, krigen i 1864, landbrugets omlægning til produktion af forædlede fødevarer og de ievrigt opadgående konjunkturer som følge også af den industrielle udvikling, som Legster dog kun fik ringe del i. Af betydning var det

På billederne på modsat side ses fra oven og nedad:

1. Den industrielle udvikling er kommet godt i gang. Billedet er fra systuen på en af de nye fabrikker.
2. På havnen koncentrerer aktiviteten nu mod øst, hvor særlig grusudskibning i de senere år har gjort havnen til et økonomisk værdifuldt aktiv.
3. Byens senest etablerede nye virksomhed er trikotagefabrikken, der er opført efter egnsvirkelingsloven med kommunen som bygherre. I baggrunden det første industrihus, rejst af erhvervsrådet; det huser en skjortefabrik. En kokkenelementfabrik er under opførelse og flere nye virksomheder ventes etableret i en overskuelig fremtid.
4. Østerbrogade er blevet den moderne bys travle forretningscentrum.

1865 havde byen 142 huse. I de sidste 5—6 år er bygget lige så mange nye villaer, der har nødvendiggjort omfattende nye vejanlæg.

også, at byen i 1900 endelig fik de købstadrettigheder, der af og til havde været på tale i århundrederne forud.

I årene fra 1920 til 1950 foregik der vel en udvikling, men den var uden de store nyskabelser af offentlige institutioner og servicevirksomheder, som havde preget den forudgående periode. Man konsoliderede det vundne, byggede nye beboelsescjendomme og kom i gang med at indstille sig på den nye tid, som bilerne indvarslede, og som ikke mindst medførte nye krav til gader og vejes tilstand.

* * *

Men da den anden verdenskrig var overstået og dens mange tekniske opfindelser skulle udnyttes i fredens tjeneste, skabtes igen grundlaget for nye samfundsomvæltninger, som vi står midt i. På mange måder minder disse års situation om stillingen for 100 år siden, hvor en ny tid skabte ny velstand, der igen medførte store fremskridt af betydning for befolkningens daglige liv.

Tidens mest markante træk er befolkningsforskydningerne, som har medført afvandring fra landdistrikterne og en tilsvarende voldsom koncentration om de store byer. Man er derfor i de allerseneste år slæct ind på en politik, der skal sogt at modvirke denne udvikling gennem en spredning af industrien.

Den stigende velstand og de mange nye muligheder har medført, at udviklingen i Løgstør især i det sidste tiår har taget ny fart. Byen har fuldstændig sprængt de rammer, der var afstukket efter den sidste store udviklingsperiode, og især har et meget omfattende byggeri af moderne villaer med tilhørende nye vejanlæg oven for de gamle skränter helt ændret billedet af det gamle fiskerleje ved fjorden, men også den ældre del af

Opførelsen af Løgstørhal-komplekset ved pavillonen Christiansminde er byens hidtil største fællesloft. På modellen ses det færdige kompleks, der også omfatter en ny restauratation på den gamle pavillons plads.

byen gennemgår stadig forandringer. Forretningsfacader og butikker moderniseres, og jævnligt må et af de gamle, lave huse falde for opførelsen af en ny moderne ejendom.

Den, der vil sammenligne Løgstør udseende med byen for hundrede år siden, vil ikke finde ret meget at nikke genkendende til. Men ligesom den gang står byen i en overgangsperiode, der vil medføre nye store ændringer. En række virksomheder er kommet til i de senere år, og netop for øjeblikket tyder meget på, at byen er kommet ind i en udvikling, hvor endnu nogle nye industrielt betonede foretagender vil være med til at ændre byens vilkår og sikre fortsat eksistens af et driftigt bysamfund på dette sted.

